

ရိုဟင်ဂျာအခွင့်အရေး

ခင်မောင်စော (ဘာလင်)

(ဤစာတမ်းမှာ ၁၉၉၃ ခုနှစ်၊ လွန်ခဲ့သော ၂၄ နှစ်ခန့် ကပင်ရေးသားထားခဲ့သော စာတမ်းဖြစ်ပါသည်။ ထိုအချိန်ကပင် စာရေးသူသည် ၎င်းရိုဟင်ဂျာဆိုသူများ၏ အကြံမှာ မြန်မာပြည်၏တစ်စိတ်တဒေသ သို့ မဟုတ် ဖြစ်နိုင်ပါက တပြည်လုံးကို သိမ်းပြီး အစွလောင်မစ်နိုင်ငံထူထောင်နေချင်ကြောင်း အသိပေးထားပြီး၊ ၎င်းအန္တရာယ်ကို အချိန်မီကြိုတင်ကာကွယ်ထားကြရန်ကြိုတင်သတိပေးထားခဲ့ပါသည်။ ဝါရင့် နိုင်ငံရေးသမားကြီး ဘုံပေါက်သာကော့ကလည်း "ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံနှင့် ရိုဟင်ဂျာအန္တရာယ်" ဆိုသောအမည်ဖြင့် စာအုပ်တစ်အုပ်ကို ၁၉၉၃ ခုနှစ်က ရေးသားထုတ်ဝေခဲ့ပြီး နဝတ၊ အင် အယ်လ် ဒီ နှင့် တစည အပါအဝင် မြန်မာနိုင်ငံအတွင်းရှိ နိုင်ငံရေးပါတီအားလုံးသို့ ၎င်းစာအုပ်ကို ပေးပို့ပြီး၊ ရိုဟင်ဂျာအန္တရာယ်မသေးကြောင်းသတိပေးထားခဲ့ပါသည်။ သို့သော် ရခိုင်များမှအပ မည်သည့် နိုင်ငံရေးပါတီကမှမည်မည်ရဲ့ရဲ့ အလေးပေးလုပ်ဆောင်ခြင်း မရှိခဲ့ကြပါ။ တချိန်တည်း၌ အသားထဲက လောက်ထွက်ဆိုသကဲ့သို့ မြန်မာစစ်အစိုးရကိုဆန့်ကျင်သူအချို့သည် "ငါနဲ့ မတူ ငါ့ရန်သူ၊ ငါ့ရန်သူ၏ ရန်သူသည် ငါ့မိတ်ဆွေ" ဆိုသောထုံးကို နှလုံးမူပြီး ရိုဟင်ဂျာတွေဘက်ကပါအင်ဖြန့် ပေးကြသည်။ တချို့ အတိုက်အခံ အဖွဲ့အစည်းအချို့သည် အာရပ်နိုင်ငံတွေက ပေးသောပိုက်ဆံကိုယူပြီး ရိုဟင်ဂျာဆိုသူများအတွက် သမိုင်းလိမ်ပြီး ပါအဖြန့်၊ စာစောင်များကို မြန်မာဘာသာ၊ အင်္ဂလိပ်ဘာသာတို့ဖြင့်ရေးသားပေးကြ၏။ ယခု ၂၄နှစ်ကြာသွားပြီးသောအချိန်တွင်မူ ရိုဟင်ဂျာ အန္တရာယ်သည် မြန်မာနိုင်ငံအတွက်မည်မျှ ကြီးမားနေကြောင်းကို လူတိုင်းမြင်တွေ့ လာကြပေပြီ။ ထို့ကြောင့် လွန်ခဲ့သည့် ၂၄နှစ်၊ ၁၉၉၃ ခုနှစ်ကစာရေးသူ ရေးသားထားခဲ့သော ဤစာတမ်းကို ပြန်လည်ဆန်းစစ်ဖွဲ့စည်းပြီးတင်ပြခြင်းဖြစ်ပါကြောင်း)

ယခုအချိန်များတွင် ရိုဟင်ဂျာဆိုသောနံမည်ကိုကြိမ်ဖန်များစွာကြားနေရပါသည်။ နိုင်ငံခြားသားသတင်းစာဆရာ ဆိုသူများက ၎င်းတို့ အကြောင်းကို အသားပေးရေးသားနေကြပါသည်။ ထိုသူများ၏ရေးသားချက်များတွင် ရခိုင်လူမျိုး၊ ရခိုင်ပြည်၊ နှင့် ရခိုင်သမိုင်းအကြောင်း များကို လုံးဝ ချန်လှပ်ထားပြီး၊ မြန်မာသမိုင်းတွင်ရော နိုင်ငံတကာသမိုင်းတွင်ပါ တခါမူ မကြားဘူး၊ မတွေ့ဘူး၊မပါ ဘူးသော ရိုဟင်ဂျာဆိုသူများက ရခိုင်ပြည်မြောက်ဦးမင်းဆက်ကို တည်ထောင်ခဲ့ပါသည်။ မြောက်ဦးမင်းဆက်မှ ဘုရင်များသည် မူဆလင်ဘာသာဝင်များဖြစ်ကြပြီး မြန်မာဘုရင်ဘိုးတော်ဘုရားက ၁၇၈၄ ခုနှစ်တွင် ရခိုင်ပြည်ကို သိမ်းယူသောအခါ မူဆလင်ဘာသာဝင် ရိုဟင်ဂျာတို့ကို မောင်းထုတ်လိုက်ပြီး၊ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် မာယ (ဝါ) မယ် (Magh/Mogg) လူမျိုးများကို ရခိုင်ပြည်တွင်နေထိုင် စေ သည်။ ယခုလက်ရှိရခိုင်ဆိုသူများမှာ ၎င်းမာယ (ဝါ) မယ် (Magh/Mogg) လူမျိုးများနှင့်ဘိုးတော်ဘုရား၏ ဗမာစစ်သားများမှ ဆင်းသက်ပေါက်ဖွားလာသော မျိုးမစစ်က ပြားများဖြစ်သည်။ ယခုမြန်မာပြည်၏ စစ်အစိုးရသည်လည်း ဘိုးတော်ဘုရားလုပ်သည့် ပုံစံအတိုင်း ရိုဟင်ဂျာမူဆလင်များကို မောင်းထုတ်နေပြန်ပြီ။ ထို့ကြောင့် ရခိုင်ပြည်၏ မူလတိုင်းရင်းသားအစစ်ဖြစ်သော ရိုဟင်ဂျာများ၏ဘဝမှာ ပါလက်စတိုင်းလူမျိုးမပြား ၏ ကံကြမ္မာကဲ့သို့ သနားစရာဖြစ်နေရပါသည်။ စသဖြင့် သမိုင်းလိမ်များကို လက်ရဲ ဇက်ရဲ ရေးသားလာကြပါသည်။

ထိုသတင်းစာ ဆရာများ၏ အဘော်သက်သက်ကိုသာ ဖတ်ရှုရပြီး သူခိုးက လူလူ ဟစ်နေသည့် ဇာတ်လမ်းနှင့် သမိုင်းကြောင်းအမှန်ကို မသိသော ကမ္ဘာ့ စာဖတ်ပရိသတ် အချို့ မှာ ၎င်း ရိုဟင်ဂျာဆိုသူများ၏ထောင်ချောက် မိကုန်ကြပါတော့သည်။ မြန်မာပြည်ကို ပွဲလန့် တုန်း ဖျာဝင်ခင်းချင်သည့် ၎င်းတို့၏ ယုတ်မာသောအကြံအစည်နှင့် လုပ်ဇာတ်များကို သိသူအလွန်နည်းပါးကြောင်း တွေ့ ရှိခဲ့ ရပါသည်။ ဇာတ်ကြောင်းမှန်ကို သိသူ အနည်းငယ်နှင့် သမိုင်းသုတေသီတို့က ဖြစ်ရပ်အမှန်ကို ရှင်းပြချင်သော်လည်း၊ "က. ပ. က. ပ. မီးယပ်" အလုပ်ခံရပါသည်။ ထို့ကြောင့် စာရေးသူသည် ၁၉၉၃ ခုနှစ်မေလအတွင်းက ဘာလင်မြို့ Humboldt တက္ကသိုလ် ကဦးစီးက ဦးပခဲ သောမြန်မာရေးရာစာတမ်းတင်ပွဲတွင်၊ ("On the Evolution of 'Rohingya' Problems in the Rakhine State") "ရိုဟင်ဂျာ ဆိုသောအမည်ပေါ်ပေါက်လာပုံ" အင်္ဂလိပ်ဘာသာဖြင့် ရေးသားထားသောစာတမ်းကို တင်ခဲ့ပါသည်။ သုတေသီများကြားတွင် အောင်မြင်မှု ရသောလည်း မြန်မာစစ်အစိုးရကို မကြိုက်ဘဲ မျက်မှန်အနက်တပ်၍ကြည့် နေသောသူများ၏မပြုစီတင်မှု အကောင်းမြင်မဟုတ်ပါ။

၎င်းစာတမ်းပါ သုတေသနပြုထားသောအချက်အလက်အချို့ကို ယခုမြန်မာဘာသာဖြင့် ရေးသားတင်ပြပါမည်။

ရိုဟင်ဂျာဆိုသောအမည်ကို ၁၉၅၀ခုနှစ်များ မတိုင်မှီက မည်သူမူ မကြားဘူးပါ။ မည်သည့် သမိုင်းစာအုပ်တွင်မူ မပါ ဘူးပါ။ ကိုလိုနီခေတ်က ရေးသားထားခဲ့ သော စာအုပ်စာတမ်း၊ ဂေဇက်တီးယားများတွင်လည်း မတွေ့ ရပါ။ မောရစ်ကောလစ် အစရှိသော ရခိုင်အကြောင်း စာအုပ်များစွာရေးသားခဲ့ သော၊ ပုဂ္ဂိုလ်ကြီးများ၏စာအုပ်စာတမ်းများတွင်လည်း၊ ၎င်း နာမည်နှင့် ဆင်တူယိုးမှားသော်မူ မပါပါ။ မြန်မာပြည်လွတ်လပ်ရေးရခါစက ရောင်စုံသူပုန်တို့ ပေါ်ပေါက်လာရာတွင် ရခိုင်ပြည်မြောက်ပိုင်းကို မြန်မာပြည်မှခွဲထုတ်ပြီး၊ မူဆလင်နိုင်ငံလုပ်လို သော ခေါ်တောကုလားများ၏မူဂျာဟာစ်ဆိုသောသူပုန်အဖွဲ့ တဖွဲ့ လည်း ပါခဲ့ ပါသည်။ ၎င်းခေါ်တောကုလား အများစုမှာ အရှေ့ ဘင်္ဂလားနယ်မှ မြန်မာနိုင်ငံအတွင်းသို့ ခိုးဝင်လာသူ တယူသန်မူဆလင်များဖြစ်ပြီး၊ ၎င်းတို့ ကို ကာဆင်ဆိုသူက ခေါင်းဆောင်ပါသည်။ အရှေ့ ပါကစ္စတန်က ၎င်းတို့ ကို နည်းအမျိုးမျိုးဖြင့် ကူညီပါသည်။ ဥပမာပြရလျှင် မြန်မာဘက်ကတိုက်လိုက်လျှင် နယ်စပ်ကျော်ပြီး ထွက်ပြေးသဖြင့် ဖမ်း၍မရ။ ပါကစ္စတန်အစိုးရကို ဖမ်းပေးရန်ပြောလည်း ဖမ်းမပေး။ နောက်ဆုံး မူဂျာဟာစ်သူပုန်ခေါင်းဆောင် ကာဆင်သည် ကော့ ဘဏ်ခေါ် ဖလောင်းချိတ်မြို့မှာ ရှိနေသည်ကို ဗမာအစိုးရက ဓာတ်ပုံအထောက်အထား အခိုင်အလုံနှင့်တင်ပြပြီး တောင်းဆိုသော်လည်း ပါကစ္စတန်အစိုးရက ကာဆင်ကို သူတို့ အကျယ်ချုပ် ချ ထားပါသည်ဟုသာအကြောင်းပြန်ခဲ့ပါသည်။ တချိန်တည်း၌ အရှေ့ ပါကစ္စတန်က တရားမဝင်ခိုးဝင်သူတွေသည်လည်း ရခိုင်တိုင်းတွင်းသို့ နည်းအမျိုးမျိုးနှင့် ရောက်ရှိလာပါသည်။

၎င်းမူဂျာဟာစ်တို့ မှာ ဗမာတပ်မတော်ခေါင်းဆောင်သော မြန်မာလက်နက်ကိုင်တပ်ပေါင်းစု တို့ ၏တိုက်စစ်ကို မခံနိုင်တော့ ဘဲ ၁၉၅၂ ခုနှစ်မှစပြီး တဖွဲ့ ပြီးတဖွဲ့ လက်နက်ချခဲ့ ကြရာ ၁၉၆၀ ခုနှစ်တွင် နောက်ဆုံး ကျန်ရစ်ခဲ့ သောကုလားဆိုးများ လက်နက်ချ ရပြီးမူဂျာဟာစ်သူပုန်ချုပ်ငြိမ်းသွားပါသည်။ သို့ သော် ၎င်းတို့ က ခေါ်တောကုလား၊ ဘင်္ဂလီကုလား၊ စသောအခေါ်အဝေါ် တို့ ကို မကြိုက်၍ ရိုဟင်ဂျာဟူသောအမည်သစ်ကို မိမိတို့ ဘာသာမိမိတို့ ကင်ပွန်းတပ်ကြပါ သည်။ သို့ ရာတွင်မြန်မာတိုင်းရင်းသားစာရင်းမထည့် မဖြစ် ထည့် ရလေရန် "ကုလားဖန်ထိုး" ထားသော ဇာတ်လမ်းအချို့ ရှိ နေပါသည်။ အများသိစေရန် ၎င်းသမိုင်းလိမ်များကို ဖော်ပြပါမည်။

ပါးစပ်ရာဇဝင်လုပ်ထားသောဇာတ်လမ်းအချို့ မှာ

ပထမဇာတ်လမ်း။

၎င်းတို့သည် ရှစ်ရာစုတွင်းက သင်္ဘောပျက်ရာမှ ရောက်ရှိလာသောအာရပ်လူမျိုးများဖြစ်သည်။ ရခိုင်ဘုရင်ထံတွင် အမှုထမ်းရာ၌ အလွန်ရဲစွမ်းသတ္တိနှင့်ပြည့် စုံသဖြင့်၊ ရခိုင်များက၎င်းတို့ ကို ရွာဟောင်းက ကျား ဟုခေါ်သည်။ ရ ခိုင်သံဖြင့် (Rwahaung Ga Kyar) ကလာသည်ဟူ၏။ လုံးဝ ယုတ္တိမရှိပါချေ။ အတင်းမြန်မာမှ ပြုထားခြင်းသာဖြစ်ပါ သည်။ မြန်မာနှင့် ရခိုင်စကားပုံတို့ တွင် " သေချင်တဲ့ကျားဟောင်းပြောင်းတယ်" ဟူ၍သာရှိပါသည်။ ရွာဟောင်းက ကျား ရွာသစ်လာလျှင်သေဖို့ ဘဲရှိပါလိမ့်မည်။ ကြည့် မြင်တိုင်ကို (Come and dine) ၊ ပုဖွန်ထောင်ကို (Push him down) တို့ မှ ဆင်းသက်ဖြစ်ပေါ်လာသည်ဆိုသော"မဟာပျင်ဌာယို ဂျီး" ၏အတွေးအခေါ်မျိုးသာဖြစ်ပါ သည်။ ထို့ ကြောင့် ၎င်းတို့ ၏ အာရပ်သင်္ဘောပျက်ဇာတ်လမ်းကို "သင်္ဘောသား ဆင်းဘတ်" (Sindbad the Sailor) ၏ သင်္ဘောပျက်ဇာတ်လမ်း ထဲတွင်တခုတိုးလာသော ဇာတ်လမ်းတခုဟုသာယူဆကြပါ။ "တထောင့်တညပသီပုံပြင်"ဆိုသည်ကို မြန်မာများကြားဘူးကြ ပါလိမ့် မည်။ ၎င်းတို့ ၏ "ရိုဟင်ဂျာပုံပြင်"ကိုလည်း တထောင့်တညတွင်တခုထပ်တိုး၍ "တထောင့်နှစ်ည ပသီပုံပြင်" ဟုသာ သဘောထားပါ။

ဒုတိယဇာတ်လမ်း။

တခါကမဂိုအင်ပါရာမှ ပသီမင်းသားတပါးသည် စစ်ရှုံး၍ နောက်လိုက်နောက်ပါများနှင့်အတူ ရခိုင်ပြည်သို့ ထွက်ပြေး လာခဲ့ကြပြီး၊ ရခိုင်ဘုရင်ထံတွင် ခိုလှုံနေခဲ့ကြရသည်ဟုသတိ။ ၎င်းမင်းသား၏အမည်မှာ မိုဟာမက်ရာ ဟင်ဖြစ်သဖြင့် ၎င်းတို့ မှဆင်းသက်လာသူများကို "ရာဟင်ကျ" ၊ ၎င်းမှကာလရွေလေ ပြုလာသောကြောင့် ရိုဟင်ဂျာဖြစ်လာသည် ဟုသတည်း။

၎င်းဇာတ်လမ်းမှာလည်း သမိုင်းကြောင်းနှင့်မကိုက်ညီပါ။ "လဲကြပ်" ဇာတ်လမ်းသာဖြစ်ပါသည်။ သမိုင်းကြောင်းအရသော်ကား၊ ခရစ်သက္ကရာဇ် ၁၆၆၁ ခုနှစ်တွင် မဂိုအင်ပါယာ၌ နန်းလုပွဲဖြစ်ပွားရာ ညီတော်

ဩရန်ဇစ် အနိုင်ရပြီး နောင်တော်ဘက်လားစား ရှာရှုဂျာ ရုံးနိမ် ကာ ရခိုင်ပြည်၌လာရောက်ခိုလှုံ ရသည်။ အစတွင် ရခိုင်ဘုရင် မြောက်ဦးရွှေနန်းရှင် စန္ဒသုဓမ္မ က ကြည်ဖြူစွာလက်ခံထားပါသည်။ သို့ သော်နောက်၄ နှစ်ခန့် အကြာတွင် ရခိုင်ဘုရင်က မဂိုမင်းသား၏သမီးတော်တပါးဖြစ်သော အမိနာ ကို တော်ကောက်ရန်တောင်းဆိုရာတွင် ရှာရှုဂျာက မချေမငံငြင်းဆန်လိုက်သဖြင့် မဂိုအားလုံးမှာ အကပယ်ချုပ်ချထားခြင်းခံရသည်။ ထိုအခါ မဂိုတို့ သည် ရခိုင်ဘုရင်၏ ကြေးစား စစ်သားများဖြစ်သော ကမန်များကို မူဆလင်ခြင်းဖြစ်၍စည်းရုံးပြီး၊ မြောက်ဦးနန်းတော်ကို မီးတိုက်ခါ ပုန်ကန်ရန်ကြံသဖြင့်၊ မဂိုအားလုံးမှာ သုတ်သင်သတ်ဖြတ်ခြင်းခံရလေတော့သည်။ ကမန်များသည်လည်း တောင်ဘက် ရမ်းဗြဲကုန်းနှင့် သံတွဲ ခရိုင်တို့ ဘက်သို့ ထွက်ပြေးရလေတော့သည်။ ၎င်း ရန်မီးပွားကြောင့် ရခိုင်ဘုရင်မှာ မဂိုအင်ပါယာနှင့်စစ်ဖြစ်ရပြီး ၁၆၆၆ ခု နှစ်တွင် စစ်တကောင်းနယ်ကို လက်လွှတ်လိုက်ရလေတော့သည်။ ထိုအခါမှစ၍ စစ်တကောင်းနယ်မှာကုလားပိုင်နယ်ပြု ဖစ်သွားပြီး ရခိုင်ပြည်မှာလည်း တ ဖြည်း ဖြည်း အင်အားဆုတ်ယုတ်လာလေတော့သည်။ ဤသည်ကား ရခိုင်မင်းဆက်ပျက်သုဉ်းခြင်း၏အစပင်တည်း။

၎င်းသမိုင်းကြောင်းပါကိစ္စကို စာပေနိဘယ်ဆရာ ကမ္ဘာ့ကော့ဂျာဘင်္ဂလီစာဆိုတော်ကြီး ရာဘင်ဒရာနတ်တရိုး က ပြုပြင်ဇာတ်လမ်းဆင်ပြီး "ရခိုင်မိဘုရား" အမည်ဖြင့် ဝတ္ထုရေးခဲ့ ဘူးပါသည်။ ၎င်းဝတ္ထုကို အင်္ဂလိပ်စာရေးဆရာ ဂေဂျာ ကယ်ဒါရန် (George Calderon) က ပြုဇာတ်အဖြစ် တင်ဆက်ဘူးပါသည်။ သံတွဲသားစာရေးဆရာ တက္ကသိုလ်နန္ဒမိတ် (ခေါ်) ဦးတင်အောင်ကလည်း၎င်းပြဇာတ်ကို မြန်မာဘာသာပြန်ပြီး တိုင်း၏ဇာတ်လမ်းမှာ သမိုင်းပါအချက်အလက်များနှင့် မကိုက်ညီကြောင်း ၊ အသတ်ခံရသည့် အလွမ်းဇာတ်သိမ်းခန်းမဟုတ်ဘဲ မင်းသားနှင့်မင်းသမီး နှစ်ဦး ညားကြလေ သတည်း ဖြင့်သာဇာတ်သိမ်းထားကြောင်းကို ဘာသာပြန်သူ ဦးတင်အောင်ကထောက်ပြထားပါသည်။ အကပယ်ကို ငွေတာရီ မဂ္ဂဇင်း အမှတ် ၁၁၉ ။ ၁၉၇၀ ခုနှစ်မေလထုတ်တွင် ဖတ်ရှုနိုင်ပါသည်။

တက္ကသိုလ်နန္ဒမိတ်က ရခိုင်ဘုရင်၏အမည်ကို ငကုသ ဟုဖော်ပြထားပါသည်။ အမှန်မှာစန္ဒသုဓမ္မဖြစ်ပါသည်။ ငကုသနန်းစံနှစ်နှင့် ပသီမင်းသားရောက်သည် နှစ် မကိုက်ညီပါ။ စန္ဒသုဓမ္မနန်းစံနှစ်နှင့်သာ ကိုက်ညီပါသည်။ ငကုသမှာ ရခိုင်ရာဇဝင်က ဖြစ်တိုင်း၌ မင်းဆိုးမင်းညစ်အဖြစ်ဖော်ပြလေ ရှိသဖြင့် တက္ကသိုလ်နန္ဒမိတ် မှားယွင်းသွားဟန်ရှိပါသည်။ မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ ၎င်းဇာတ်လမ်းမှာလည်း ရှိဟင်ဂျာထိုးဇာတ်နှင့် မည်သို့ မှ မသက်ဆိုင်နိုင်ပါ။

ပထမ အချက်မှာ မင်းသား၏အမည်မှာ "ရှာရှုဂျာ" ဖြစ်ပြီး၊ "ရာဟင်" မဟုတ်ကြောင်း သမိုင်းတွင် အတိအလင်းပါပါ သည်။ ဒုတိယအချက်မှာ မဂိုအားလုံးသည် ရခိုင်ဘုရင်၏သုတ်သင်ခြင်းကို ခံလိုက်ရသဖြင့် မျိုး ဆက်မကုန်နိုင် တော့ ပါ။ အကြောင်းအမျိုးမျိုးကြောင့် အဆက်အနွယ်တချို့ က ပျက်နေခဲ့ ပါလျှင်လည်း မဂိုရုပ်နှင့် အသားဖြူသူများသာ ဖြစ်ရပါမည်။ ယခုကဲ့ သို့ ခေါ်တောရုပ်နှင့်ဘင်္ဂလီစစ်တကောင်းစကား ပြောနေသူများတော့မဖြစ်နိုင်ပါ။ ထို့ ကြောင့်ဒုတိယဇာတ်လမ်းမှာ သမိုင်းကြောင်းမှ အတင်းဆွဲယူထားသည့် လုပ်ဇာတ် ဆိုပါက မှားမည်မထင်ပါ။

တတိယဇာတ်လမ်း။

ပထမဇာတ်လမ်းကဲ့ သို့ ပင် ရှစ်ရာစုတွင်းက အာရပ်သင်္ဘောပျက်ဇာတ်လမ်းဖြစ်သည်။ ရိုဝန်ညာ (Rowenny) ဆိုသော စကားမှဆင်းသက်လာသည်ဟူ၏။ ပထမဇာတ်လမ်းကဲ့ သို့ ပင်ယူဆရမည်ဖြစ်ပါသည်။ အခြေအမြစ်အထောက်အထားမရှိပါ။

စတုတ္ထဇာတ်လမ်း။

မြောက်ဦး ခေတ်ရခိုင်ပြည်၏ ဩဇာခံ မူဆလင်နိုင်ငံတခုရှိခဲ့ သည်။ ၎င်းပြည်ကို ရုံပြည် ရခိုင်သံဖြင့် (Roang) ခေါ်သည်။ ထို နိုင်ငံ မှမင်းသားတပါးနှင့် နောက်လိုက်နောက်ပါများရခိုင်ပြည်တွင်လာရောက်စားနေထိုင်သည်။ ၎င်းတို့ ကို "ရုံအင်ကပျ" ဟုခေါ်ခဲ့ရာမှ ကာလရွေ့ လေ့ပြု၍ "ရိုဟင်ဂျာ" ဖြစ်လာသည်ဟူ၏။

မဟာပညာကောျာလေျာကထံး ၊ ညေဝတီအရေးတော်ပုံ စသော ရခိုင်ရာဇဝင်ကျမ်းများတွင် ရှိသည့်ပြင် ရှမ်းသည့် ရခိုင်ဘုရင်မင်းဖလောင်းကြီးနှင့် အမတ်ကြီး မဟာပညာကောျာတို့ ကို လေးစားကြည့်ညီလှ၍ သားတော်အလတ် ရှာအ လင် နှင့်နောက်ပါတထောင်တို့ ကို မြောက်ဦးမြို့ တော်သို့ စေလွှတ်ပြီး "မရာမာ" (မြန်မာ) ဘာသာစကားစာပေ ယဉ်ကျေးမှု တို့ ကို လေ့လာသင်ယူစေကြောင်း ပါရှိပါသည်။ သို့ ရာတွင် ၎င်းတို့ အုပ်စု ရခိုင်ပြည်တွင် အခြေချနေထိုင် ကြောင်းတော့မပါ။

ထို့ကြောင့် စတုတ္ထဇာတ်လမ်းကို သမိုင်းနှင့်ညီမညီ စိစစ်ကြပါစို့။ ။ ရှမ်းသား "ရှာအလင်" နှင့်နောက်လိုက်နောက်ပါတို့ မှာ မရာမာ (မြန်မာ) စာပေ၊ စကား၊ ယဉ်ကျေးမှု တို့ ကို မင်းဖလောင်းကြီးခေတ်မှပင် သင်ယူခဲ့ ပြီးဖြစ်ရကား၊ နောက်နှစ်ပေါင်း ၄၀၀ ခန့် ကြာနေသည် ဖြစ်သည့် ယခုခေတ်တွင် ၎င်းတို့ ၏အဆက်အနွယ်များမှာ မြန်မာစကားနှင့်ရခိုင်စကား တို့ ကို ကောင်းစွာတတ်ရပါမည်။ ရွှေဘိုခရိုင်မှ မြန်မာမူဆလင်များနှင့် ဗရင်ဂျီ အဆက်အနွယ်များက သက်သေခံ ပါလိမ့် မည်။ ဥပမာ။ ကွယ်လွန်သူရေတပ်ဗိုလ်မှူးဟောင်း ဘသော် (စာရေးဆရာမောင်သော်က) နှင့်၎င်း၏ညီဝမ်းကွဲ ကွယ်လွန်သူ က.ပ.ဘညီမံး (မန္တလေးမြို့ ရွှေ က.ပ.လက်ဝှေ့ အဖွဲ့ ကို တည်ထောင်သူ) တို့ မှာ ရွှေဘို သားမြန်မာမူဆလင်အစစ်ကြီးများဖြစ်ကြပါသည်။ သူတို့ ဆွေမျိုးတသိုက်လုံး မြန်မာဗုဒ္ဓဘာသာလေ့ ထုံးစံများကို မိရိုးဖလာ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်အချို့ ထက်ပင် ပို၍သိကြပါသေးသည်။ ထို့ ကြောင့်သူတို့ ညီအကိုများကို အချို့ ဗမာများက ကမ္ဘာဝါညှပ်မည် မူဆလင်များဟုကင်ပွန်းတပ်ခဲ့ ကြပါသည်။ ယခု ရိုဟင်ဂျာဆိုသူများကို ကြည့် ပါ။ မှတ်ဆိတ်မွှေးက တတောင်လောက် ၊ မိန်းမ များကို ကြည့် လှည့်လည်း ခေါင်းမီးခြုံ ကုလားမ ၊ ပြောသည် စကားနှင့်ယဉ်ကျေးမှု ကလည်း ဘင်္ဂလီစစ်တကောင်းစကား ကလွဲပြီး ဗမာစကား ၊ ရခိုင်စကားတလုံးမူ မတတ်ကြပါ။ မည်ကဲ့ သို့ ရခိုင်ပြည်တွင် ၎င်း၌ အနှစ် ၄၀၀ ခန့် နေထားခဲ့ သူများဖြစ်နိုင်ပါမည်နည်း။ ထို့ ကြောင့် စတုတ္ထဇာတ်လမ်းမှာလည်း လုံးဝ ယုတ္တိမရှိပါ။

ဝါရင့်သတင်းစာဆရာကြီး ကြေးမုံဦးသောင်း (စာရေးဆရာအောင်ဗလ) ၏အဆိုအရ ရိုဟင်ဂျာဆိုသောအမည်ကို အလံနီကွန်မြူနစ်များက မူဂျဟာစ် သူပုန်များအတွက် ထွင်ပေးခဲ့ ခြင်းဖြစ်ကြောင်း၊ ၁၉၄၀ခုနှစ်များအကုန်ပိုင်းနှင့် ၁၉၅၀ ခုနှစ်များအစပိုင်း တွင် အလံနီများနှင့်မူဂျဟာစ်များမှာ မဟာမိတ်ဖွဲ့ ထားပြီး ဖဆပလ အစိုးရကိုတိုက်ခိုက် နေကြကြောင်း၊ မူဂျဟာစ်များက သူတို့ အတွက်ရခိုင်သမိုင်းဝင်နံမည်တခု ရှာပေးခိုင်းသဖြင့် အလံနီများက "ရိုဟင်ဂျာ" ဆိုသောအမည်ကို ရှာပေးခဲ့ခြင်းဖြစ်ကြောင်း၊ မည်သို့ အဓိပ္ပာယ်ရှိသည်ကိုတော့ ဦးသောင်းကိုယ်တိုင်လည်း မသိကြောင်းမည်သူကမှလည်း အဓိပ္ပာယ်ကို မသိကြောင်းပြောပြပြီးလျှင်ဦးသောင်းကဆက်၍ပြောသည်မှာ သူကိုယ်တိုင် ယခုလက်ရှိအချိန်တွင် မြန်မာစစ်အစိုးရကို ဆန့် ကျင်သူဖြစ်နေသော်လည်း ဤ "ရိုဟင်ဂျာ" ကိစ္စကဲ့ သို့ လူမျိုး၊ ကိုးကွယ်သည် ဘာသာ နှင့်တိုင်းပြည် နှစ်နာမည် ပွဲလန့် တုန်း များခင်းသည် ကိစ္စမျိုးတွင် တော့ လုံးဝ မထောက်ခံ နိုင်ကြောင်း ၊ ဤကိစ္စမျိုးတွင် ပေါင်းချင်းပေါင်းလျှင်စစ်အစိုးရနှင့်ပေါင်းပြီး တိုင်းပြည်ဖျက်မည် "ရိုဟင်ဂျာ" ကို တိုက်ရမည်ဖြစ်ကြောင်း၊ စာရေးသူအား ဘာလင်မြို့တွင် ကွန်ဖရင့်လာတက်စဉ်က ပြတ်ပြတ်သားသားပြောသွားခဲ့ ပါသည်။

"ရိုဟင်ဂျာ" ဆိုသောအမည်ကို အလံနီများက ထွင်ပေးခဲ့ သည် ဆိုသော ဦးသောင်း၏အဆိုအမိန့် မှာ အလွန်ယုတ္တိရှိ ပါသည်။ အလံနီများသည် အမည်သစ်ထွင်ရာတွင်ပါရဂူမြောက်သကဲ့ သို့ ၊ "နာမည်ပြောင်"ပေးရာ တွင်လည်း ကောင်း၊ အနတ္တသညာ သမုတ်ရာတွင်လည်းအတုလဲသူများဖြစ်၍ သူတပါးအားနံမည်ဖျက်ရာကိစ္စများတွင်တော့ သူမတူ ထူးချွန်သူများဖြစ်ကြပါ၏။ ၎င်းကိစ္စအားလုံးတွင် အလံနီများသည် မည်သူမူမယှဉ်သာသော "စပယ်ရှယ်လစ်" များဖြစ်ကြပါသည်။ ဥပမာ နှစ်ခုပေးပါမည်။

ပထမတခုမှာ ဦးနုအစိုးရကို "မသာတရအရင်းပြုတဲ့ ငနအစိုးရ" ဟုဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းနှင့်အာဇာနည်ကြီးများ၏အသုဘကို အမြတ်ထုတ်ပြီး မဲနိုင် သွားသည်ဟု အကျိုးယုတ်အရှက်ကွဲ သိက္ခာချခဲ့ သူများဖြစ်ပါသည်။

ဒုတိယတခုမှာ ၎င်းတို့ ၃ ပါတီမဟာမိတ်များ သိမ်းပိုက်ထားသော လွတ်မြောက်သည့် နယ်မြေ ဆိုသည့် နေရာများတွင် ကေ.ပ.င်းသုံးဒေါင် ၎င်းတို့ဆိပ် မြန်မာဖတ်စာ သင်ပုန်းကြီးပါ "ဘူးသီးနနမရူးရ ၊ ငါ၏ဒူးနာ၏" စသောဖတ်စာများအစား ၎င်းတို့ထွင်ထားသော "ဖဆပလ ၊ လခ မရ၊ မဝတဝ စားရ ၊ ခဏ ခဏ အာဏာပြ ၊ စသော နိုင်ငံရေးသင်ပုန်းကြီးများကို သင်စေခဲ့ သူများ ဖြစ်ပါသည်။ အလံနီခေါင်းဆောင်ကြီးသခင်စိုးသည် နံမည်သစ်များထွင်တတ်သူ ဖြစ်ပါသည်။ ဥပမာ ""အနုပဋိလောမရုပ်ဝါဒ"

စသော ပါဠိဘာသာအရသာခွါမမှန်သည့် ဝေါဟာရသစ်များကို အလွန်ကြိုက်သူလည်းဖြစ်ပါ၏။ ရခိုင်တိုင်းအလံ နီခေါင်းဆောင် ကေဂျင်ရှီး မှာ ရခိုင်တစ်ဦးဖြစ်သဖြင့် သူတို့နှစ်ဦးသည်

၁။ "ရုံပသီပြည်" (Sultanate of Roang) အကြောင်း ကြားဖူးနားဝဖြင့် ရုံပြည်သားများ (Roangian) ဟူသော အမည်ကို ရှာဖွေပေးခဲ့ခြင်းဖြစ်တန်ရာပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံသားဖြစ်ကြောင်း ကြံဖန်အကြောင်းပြရမည် မူဂျာဟစ် များကလည်း ၎င်း အမည်သစ်ကို ခဏမဆိုင်းဝမ်းသာအားရလက်ခံလိုက်ကြဟန်ရှိပါသည်။ (Roangian) ကို (Ro-an-gian) ဟုအသံထွက်ရာမှ အသံထွက်မမှန်သဖြင့် ကုလားသံဖြင့် "ရိုဟင်ဂျာ" ဖြစ်လာနိုင်စရာရှိပါသည်။

၂။ ဒုတိယဖြစ်နိုင်ချေမှာ ဘင်္ဂလီစကားဖြင့် ရခိုင်ပြည်ကို ရိုဟန်(Rohan) ဟုခေါ်ကြောင်း ၊ လူမျိုးကို ဂျာ (Gya) ဟုခေါ်ကြောင်း၊ ရခိုင်သား သို့ မဟုတ် ရခိုင်လူမျိုးကို ရိုဟင်ဂျာ (Rohangya) ဟုခေါ်ကြောင်း၊ သခင်စိုးနှင့် အလံနီများ သိသွားသဖြင့်၊ ၎င်းရိုဟင်ဂျာဆိုသောအခေါ်ကို ထွင်ပေးလိုက်ခြင်းလည်း ဖြစ်နိုင်ပါသည်။

၃။ တတိယဖြစ်နိုင်ချေမှာ သခင်စိုးသည်စာအလွန်ဖတ်သူဖြစ်ရာ စကော့လူမျိုး အင်္ဂလိပ်စစ်တပ်ဆရာဝန် ဘူချီနန် (Buchanan) ရေးခဲ့သော ရိုအင်ဂါ (Roonga) ဆိုသောစကားလုံးကို လည်းဖတ်မိပြီး ၎င်းစကားလုံးမှ "ရိုဟင်ဂျာ" ထွင်ပေးကြောင်းလည်း ဖြစ်နိုင်ပါသည်။

နောက်ပိုင်းဝင်ရောက်လာသော ဘင်္ဂလီကုလားများ နှင့်၎င်းတို့ ကို အားပေးနေသောသတင်းစာဆရာ၊ သမိုင်းဆရာ ဆိုသူအများစုမှာ "ဝ မရှိဘဲ ဝိလုပ်ချင်သူများ" ဖြစ်၍ ထင်ရာကိုစွတ်ပြောပြီး"ယုတ်တန်း" ရမ်းတုတ်လိုက်ခြင်းသာဖြစ်ပါသည်။ သမိုင်းကြောင်းကို အသေအချာလေ့လာကြဟန်မတူပါ။ နောက်ထပ်ဝင်လာသမျှ ဘင်္ဂလီအပေါင်းတို့ ကလည်း အများ "ဂျာ" သဖြင့် လိုက်"ဂျာ"ကြ ပြီး "ရိုဟင်ဂျာ" ဖြစ်သွားကြခြင်းဖြစ်ပါသည်။

မိမိကိုယ်ကို မိမိ "ဘားမာအိပ်စပတ်" လုပ်ထားသော သတင်းစာဆရာ မာတင်စမစ် (Martin Smith) က ၎င်း၏ ဆောင်းပါး များတွင် လက်ရှိမြန်မာပြည်စစ်အစိုးရသည် ရခိုင်ပြည်ရှိ ရှေးဟောင်းမူဆလင်အမည်များကို ဗမာမှ အဖြစ် ဗုဒ္ဓဘာသာအ မည်သစ်ပြောင်းပြန်နေသည်။ ဥပမာ။ အာရကန် (Arakan) မှ ရခိုင် (Rakhine)သို့ ပြောင်းသည်။ အက်ကြက် (Akyab) မှ စစ်တွေ (Sittwe) သို့ ပြောင်းသည်။ စသဖြင့် ရေးထားပါသည်။ အကယ်၍ရှင်းပြရန်လို အပ်မည်မထင်ပါ။ "စကော့လော့ကမှ စောက်မနက်သောဉာဏ်" ဖြင့်ရေးသားထားခြင်းဖြစ်သည်ကို စာရှုသူအားလုံးတို့ သိကြမည်ဖြစ်ပါသည်။ ၎င်းကဲ့သို့ ပုဂ္ဂိုလ်ကြီးမဟုတ်သော "ပုပ် ကိုယ်ကြီး" များ၏လက်ချက်များမှာ အလွန်ကြောက်စရာကောင်း ပါသည်။ သတင်းစာလွတ်လပ်ခွင့်ကို မတရားအသုံးချခြင်းပင်ဖြစ်ပါသည်။ ၎င်းတို့ ၏လက်ချက်ကြောင့်ပင် မြန်မာနိုင်ငံတွင် ရော မြန်မာသမိုင်း နှင့်ကမ္ဘာ့သမိုင်းတွင်ပါ တစ်ခါမျှ မပါခဲ့ဘူး။ မရှိခဲ့ဘူးသော ရိုဟင်ဂျာဆိုသောနံမည်သည်ကမ္ဘာ့ကျော်ကြားသွားပြီး ၊ ထိုဘင်္ဂလီကုလားများကို မြန်မာနိုင်ငံသားပေးရမည်ဆိုပြီး ကုလသမဂ္ဂ နှင့် အိုအိုင်စီ (OIC) တို့ က မြန်မာအစိုးရအဆက်ဆက် အပေါ် ကိုဖိအားပေးခဲ့ကြရာမှ ယခုအခါ အင်အယ်လ်ဒီ (NLD) အစိုးရလက်ထက်တွင် ကုလသမဂ္ဂ နှင့် အိုအိုင်စီ (OIC) တို့ ၏ အနိုင်ကျင့်ပိုင်ကုန်ချက်များမှာ အဆိုးဆုံးသို့ ရောက်လာပါသည်။ **၁၉၉၃ ခုနှစ်ကပင် စာရေးသူရော ဗိုလ်ချုပ်ကော့ ပါ ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံအတွက် အကြီးဆုံးအန္တရာယ်သည် ရိုဟင်ဂျာပြဿနာဖြစ်ပါလိမ့် မည်ဟုကြိုတင် သတိပေးထားခဲ့ သည်များမှာ ယခု ၂၄ နှစ်အကြာတွင် အတိအကျမှန်နေသည်ကို မြန်မာပြည်သူပြည်သားတိုင်း လက်တွေ့ မြင်နေရပြီ ဖြစ်ပါသည်။**

သတင်းစာဆရာ၊ လူ့အခွင့်အရေးသမား၊ လူနည်းစုများကို ကာကွယ်သူ ဆိုသော "ပုပ်ကိုယ်ကြီး" များ၏လက်ချက်များမှာ အလွန်ကြောက်စရာကောင်းပါသည်။ လွတ်လပ်စွာရေးသားပြောဆိုခွင့်ကို မတရားအသုံးချ ခြင်းပင်ဖြစ်ပါသည်။ ၎င်းတို့ သည်တနေ့ နေ့ တွင်" မြန်မာစစ်အစိုးရသည် သမိုင်းဝင်အမည် (Rangoon) မှ ရန်ကုန် (Yangon) သို့ ပြောင်းပစ်သည်။ (Rangoon) ဆိုသည် မှာ ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ် မြောက်ပိုင်းရှိ (Rangunia) ရန်ကုန်းနီးယား နယ်သားကုလားများက တည်ထောင်ခဲ့ သောမြို့ ဖြစ်သည်။ ၎င်းတို့ ဒေသရင်းကို စွဲ၍ ပေးခဲ့သောအမည်ဖြစ်သည်။ မြန်မာစစ်အစိုးရက အတင်းမြန်မာမှ ပြုပြီး ရန်ကုန်ဟုပြောင်းပစ်သည်။ သက်သေခံအထောက်အထားအဖြစ် ရန်ကုန်မြို့ကို ဂျာမန်ဘာသာဖြင့် Rangun ဟုရေးခဲ့သည်ကိုကြည့်ပါ။ စသော "လံကြပ်" ဇာတ်လမ်းများကို လည်း တည်ထွင်ကောင်း တည်ထွင်ကြပါလိမ့် အုံးမည်။ စောင့်သာကြည့် ကြပါတော့ အရပ်ကတို့ ဟုသာ ဟစ်လိုက်ချင်ပါသိတော့သည်။

၁၉၇၀ ခုနှစ်များအတွင်းက ခေတ်စားခဲ့သော သီချင်းတပုဒ်ကို သတိရလာမိပါသည်။ သီဆိုသူအမျိုးသမီး၏အမည်နှင့်တေးသားအားလုံးကို မမှတ်မိတော့ပါ။ မှတ်မိသောစာသားအချို့မှာ "ပွဲလန့် တုန်းဖျားမလို့ ကြံရွယ်၊ နောက်မှရောက်လာ တဲ့ ကိုယ်လူလည်၊ သူ ကျမကို ချစ်တယ်၊ မေတ္တာနေရာမပေးကွယ်၊ ကျမမှာချစ်သူရှိတယ်၊ ရှင်ငရဲကြီးလိမ့် မယ် ဟူ၍ဖြစ်ပါသည်။ ယခုဘင်္ဂလီကုလားကိစ္စတွင် ၎င်းတေးသွားအတိုင်း စာသားပြောင်းပြီး "ပွဲ ကို လှန့်ပြီး ဖျားမလို့ ကြံ ရွယ်၊ အနောက်ကရောက်လာတဲ့ကုလားလည်၊ သူကိုယ်ကို သူ ရိုဟင်ဂျာတွေ ကွယ်၊ ရခိုင်ပြည်မှာ နင်တို့ အတွက် နေရာမရှိ တယ်၊ လူများပြည်ကို လှချင်ရင်၊ "ဂျပာန်နမ်" ငရဲအိုးမှာ ဇောက်ထိုးကျလိမ့် မယ်" ဟု သီချင်းသစ်ထွင်ပြီး ဆိုရတော့မည် ဖြစ်ပါကြောင်း တင်ပြရင်း နိဂုံးချုပ်အပ်ပါသည်။